

Handläggare
Rebecca Rönningen
Telefon: 08-50825208**Till**
Socialnämnden
2024-03-19

Ämnesrapport om intensiv användning av alkohol, cannabis och tobak (ANT) bland Stockholms elever

Stockholmsenkäten 2022

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialförvaltningens rapport.

Sammanfattning

I ämnesrapporten analyseras sambandet mellan intensiv användning¹ av alkohol, cannabis samt tobak (ANT) och flera undersökta variabler bland elever boendes i Stockholms stad.

Liksom nationella och internationella mätningar visar Stockholmsenkätens data att andelen elever som röker eller dricker minskar tydligt över tid, men att nivåerna verkar ha stabiliserats och minskningen avmattats sedan början på 10-talet. Andelen elever som använder narkotika varierar mer över tid, utan tydlig riktning.

Liksom tidigare forskning visar denna rapport att det finns flera och komplexa orsaker till att unga utvecklar drogrelaterade problembeteenden. Resultaten i denna undersökning tyder på att intensiv användning av en produkt leder till intensiv användning av en annan, samt att ANT-bruk har samband med många risk- och skyddsfaktorer. Bland de undersökta faktorerna verkar de tydligaste riskfaktorerna vara skolk, utsatthet för hot eller våld och kriminell umgängeskrets samt individuella förutsättningar. Andra viktiga faktorer är om föräldrar har vetskap om var deras ungdomar befinner sig på kvällarna samt att uttryckligen säga nej till att ungdomar dricker alkohol. Särskilt flickors intensiv användande av ANT-produkter har ett samband med dessa faktorer.

Sammantaget bekräftar denna ämnesrapport mycket av tidigare forskning på ämnet, inklusive att föräldrars förhållningssätt och beteende kan påverka; särskilt flickors intensiv användning av ANT-produkter. De viktigaste faktorerna för föräldrar att vara

Socialförvaltningen
Avdelningen för strategi och utvecklingStorforsplan 36
Box 44
123 21 Farsta
Växel 08-50825000
Fax
socialforvaltningen@stockholm.se
<https://start.stockholm>

¹ Intensiv användning mäts genom *andelen som storkonsumerar alkohol minst en gång i månaden; andelen som använt Cannabis mer än 20 gånger totalt; och; andelen som röker dagligen eller ibland* – jämfört med elever som inte är intensiv användare av respektive ANT-preparat.

uppmärksamma på är var flickorna befinner sig när de är ute på kvällarna; att de deltar på lektionerna i skolan och på ledarledda fritidsaktiviteter; samt att de inte umgås med kriminella kamrater eller har flera olika pojk- eller flickvänner på kort tid. Det är viktigt att komma ihåg att även pojkars ANT-bruk är påverkbara av föräldrar – men i något lägre utsträckning.

Bakgrund

Levnadsvaneundersökningen Stockholmsenkäten har i olika former genomförts sedan 1970-talet och socialförvaltningen har i dagsläget tillgång till flera tidsserier från 1998. Datainsamling sker under vårterminen vartannat år och ska ligga till grund för stadens förebyggande arbete med unga, samt fungera som verktyg för forskning och kunskapsutveckling.

Målgruppen för undersökningen är elever i grundskolans åk 9 och i gymnasiets år 2. I samband med mätningar publiceras Stockholmsenkätens resultat först på stadsövergripande nivå och därefter på stadsdelsförvaltningsnivå. Därefter genomförs fördjupningar av vissa resultat som sammanfattas i ämnesrapporter.

Ärendet

Denna ämnesrapport är den tredje och sista fördjupningsrapporten inom ramen för Stockholmsenkäten 2022. Rapporten beskriver intensiv användning av ANT-preparat i Stockholms stad, baserat på elevunderlaget i Stockholmsenkäten från 2022. Beskrivande analys sker på stadsövergripande nivå för tidsperioden 2002-2022, utifrån skillnader mellan flickor och pojkar samt mellan elever i grundskolan och i gymnasiet. Sambandsanalys sker på stadsövergripande nivå för år 2022 med sammanslagen statistik för grundskole- och gymnasieskoleeleverna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 13 mars 2024. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 14 mars 2024.

Jämställdhetsperspektiv

Majoriteten av Stockholmsenkätens resultat redovisas könsuppdelad för att kunna följa skillnader och variationer över tid. Inom ANT-området finns flera tydliga skillnader mellan flickors och pojkars beteenden; flickor röker oftare än pojkar, pojkar använder mer cannabis än flickor. Särskilt flickors intensiv användande av alkohol, cannabis och tobak har samband med om föräldrar vet om var de befinner sig på kvällarna samt deltagande i fritidsaktiviteter och skolnärvaro.

Det är viktigt att komma ihåg att även pojkars intensiv användande av ANT har samband med föräldrars förhållningssätt och beteende – men i något lägre utsträckning än flickors intensiv användande.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner rapporten och att den överlämnas för kännedom till stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Ämnesrapport om intensiv användning av alkohol, cannabis och tobak (ANT) bland Stockholms elever

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-03-06
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2024-03-06